

KKP Research

CPTPP: อนาคตไทยที่ใหญ่กว่าแค่ข้อตกลงทางการค้า

ผู้เขียน

ลัทธกิตติ์ ลากอุดมการ

นักวิเคราะห์

เคนเน็ท โดแนลท์ นิลเว

นักวิเคราะห์

KKP Research โดยกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร

พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ

หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ และหัวหน้าฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจและกลยุทธ์

ชินวุฒิ์ เตชานุกูล

ผู้อำนวยการ หัวหน้าทีมวิจัยอุตสาหกรรม

ณิชาธิ์ อรัญ

นักวิเคราะห์

ลัทธกิตติ์ ลากอุดมการ

นักวิเคราะห์

ธนัชพร นันทากวีรัตน์

นักวิเคราะห์

เคนเน็ท โดแนลท์ นิลเว

นักวิเคราะห์

วรเทพ วงศ์วิริยะสิทธิ์

นักวิเคราะห์

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ทั้งนี้ข้อคิดเห็นที่ปรากฏเป็นความคิดเห็นของฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจและกลยุทธ์ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร เว้นแต่จะได้แจ้งไว้และขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงข้อมูลและความคิดเห็นโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

KKP Research

June 10, 2021

CPTPP: อนาคตไทยที่ใหญ่กว่าแค่ข้อตกลงทางการค้า

KEY TAKEAWAYS:

- KKP Research โดยเกียรติตินาคินภัทร วิเคราะห์ว่า แม้การเข้าร่วมข้อตกลง CPTPP จะมีต้นทุนที่เกิดขึ้นกับบางภาคธุรกิจในระยะสั้นจากกฎระเบียบที่ไทยต้องปรับรูปให้ เป็นไปตามมาตรฐานสากล แต่การไม่เข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าวก็อาจจะมีต้นทุนต่อความสามารถในการแข่งขัน และความน่าดึงดูดของประเทศในการเป็นฐานการผลิตเช่นกัน
- กฎระเบียบใหม่ ๆ ภายใต้ข้อตกลง CPTPP จะสร้างทั้งต้นทุนระยะสั้นต่อบางภาคธุรกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสให้ไทยปรับปรุงกฎหมายโดยเฉพาะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในระยะยาว อย่างไรก็ตามก็อาจจะเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อประเทศในการเข้าร่วม CPTPP หากภาครัฐไทยขาดนโยบายระยะยาวที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างชาติได้อย่างเต็มที่
- การไม่เข้าร่วมข้อตกลง CPTPP จะสร้างผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจที่สำคัญคือ (1) ผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ (2) ภาคการผลิตถูกกระทบจากต่างชาติที่มีโอกาสย้ายฐานการผลิตออกจากไทยโดยเฉพาะหากสหรัฐ ฯ กลับเข้าร่วมข้อตกลง TPP และ (3) เสียโอกาสในการปรับรูปเศรษฐกิจในระยะยาว
- ในการตัดสินใจเข้าร่วมข้อตกลง ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้าน รัฐบาลควรจัดให้มีการนำเสนอข้อมูลถกเถียง และเจรจาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมจากทุกฝ่าย และควรมีมาตรการเพื่อลด ชะลอ ชดเชยผลกระทบทางลบ และเพิ่มความสามารถระยะยาวให้กับภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

CPTPP: อนาคตไทยที่ใหญ่กว่าแค่ข้อตกลงทางการค้า

ในช่วงที่ผ่านมา มีกระแสข่าววิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับข้อตกลงทางการค้าที่ชื่อว่า Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership หรือ CPTPP กันอย่างกว้างขวาง ข้อตกลงนี้เป็นข้อตกลงที่เริ่มต้นมาจากข้อตกลง TransPacific Partnership หรือ TPP ซึ่งประกอบไปด้วย 12 ประเทศ แต่ในเวลาต่อมา สหรัฐฯ ในยุคของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ถอนตัวออกจากข้อตกลงตามแนวนโยบาย “America First” ทำให้ 11 ประเทศที่เหลือออกมาตกลงในข้อตกลงใหม่ที่เรียกว่า CPTPP

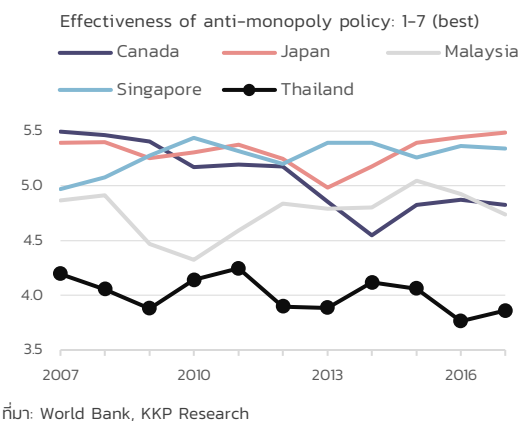
การคัดค้านการเข้าร่วม CPTPP ในประเทศไทยส่วนใหญ่พูดถึงประเด็นการเอื้อประโยชน์ต่อนายทุนและสร้างผลเสียต่อประชาชนในวงกว้าง (เช่น ประเด็นเมล็ดพันธุ์พืชและยารักษาโรค) อย่างไรก็ตาม KKP Research โดยเกียรตินาคินภัทร ต้องการนำเสนอภาพว่าการทำข้อตกลงทางการค้าจะมีคนได้ประโยชน์และคนเสียประโยชน์เสมอ แต่สิ่งสำคัญ คือ การทำความเข้าใจภาพรวมของประโยชน์และต้นทุนที่จะเกิดขึ้นที่ไม่ใช่เฉพาะจากการ “เข้าร่วม” แต่ยังคงพิจารณาต้นทุนจากกรณีของไทย “ไม่เข้าร่วม” ด้วย ซึ่งยังไม่ได้พูดถึงในวงกว้างและหลายประเด็นด้านกฎข้อบังคับจากการเข้าร่วม CPTPP ที่ถูกคัดค้านอย่างหนักในปัจจุบันเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวได้เช่นกัน

KKP Research มองว่าประเด็นที่สำคัญ คือ ในการตัดสินใจเข้าร่วมข้อตกลงทางการค้า รัฐบาลควรสร้างให้เกิดกระบวนการถกเถียงและเจรจาระหว่างผู้มีส่วนได้เสียอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ในกรณีที่รัฐบาลตัดสินใจเข้าร่วมข้อตกลงทางการค้า ควรมีมาตรการลดผลกระทบและชดเชยผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมด้วย

ทำไมหลายประเทศพัฒนาแล้วเข้าร่วมข้อตกลงนี้ถ้า CPTPP เอื้อแต่นายทุน ?

คำถามหนึ่งที่น่าสนใจ คือ หากข้อตกลง CPTPP เป็นข้อตกลงที่เอื้อนายทุนหรือผู้ประกอบการรายใหญ่ และไม่สร้างประโยชน์ต่อประชาชนอย่างที่มีการพูดถึงกันในปัจจุบัน ทำไมหลายประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และแคนาดา ถึงเลือกที่จะเข้าร่วม CPTPP เมื่อดูประเทศที่เข้าร่วมในปัจจุบันพบว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการก้าวก่ายการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรมเพื่อไม่เอื้อประโยชน์ให้รายใหญ่ และถูกจัดอันดับโดยสถาบันนานาชาติที่น่าเชื่อถือให้อยู่ในลำดับที่ดีกว่าไทยมาก (รูปที่ 1) จึงเป็นเรื่องน่าแปลกใจหากการเข้าร่วมข้อตกลง CPTPP จะเป็นการเอื้อนายทุนโดยเฉพาะแบบที่ถูกพูดถึงในไทย

รูปที่ 1: ประสิทธิภาพของนโยบายต่อต้านการผูกขาดในหลายประเทศได้รับคะแนนที่สูงกว่าไทย

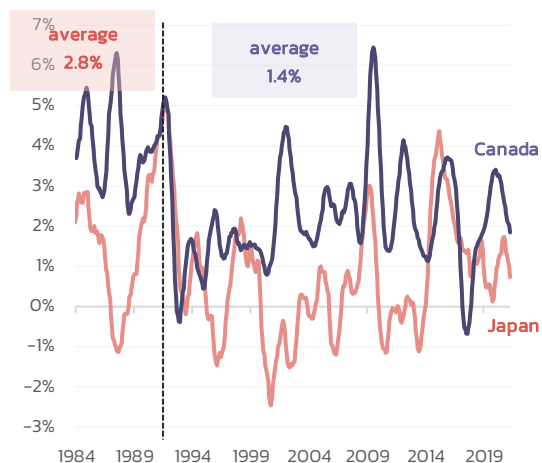
ข้อตกลงทางการค้าเสรี หรือ Free trade agreement (FTA) เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการค้าและเข้าถึงตลาดผ่านการปรับลดอัตราภาษีสำหรับการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้หลายประเทศในโลกเร่งเข้าร่วมเขตการค้าเสรี รวมทั้งญี่ปุ่น สิงคโปร์ และแคนาดาที่ตัดสินใจเข้าร่วม CPTPP เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงการค้าสมัยใหม่จะไม่ใช่การตกลงเฉพาะสิทธิประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อตกลงด้านกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ประเทศที่จะเข้าร่วมต้องปรับปรุงและปฏิรูปให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิแรงงาน การสนับสนุนการแข่งขัน และการต่อต้านการคอร์รัปชัน ทำให้ประเทศที่ต้องการเข้าร่วมข้อตกลงการค้าใหม่ ๆ มีต้นทุนในการปรับปรุงกฎระเบียบที่สูงขึ้นและได้รับแรงกดดันจากการแข่งขันที่สูงขึ้นในระดับนานาชาติซึ่งรวมถึงการเข้าร่วม CPTPP ที่มีข้อกำหนดมาตรฐานเหล่านี้ไว้เช่นกัน

ในช่วงที่ผ่านมายังมีหลายประเด็นที่ทำให้เกิดกระแสต่อต้าน CPTPP โดย KKP Research ประเมินว่าผลกระทบทางลบมีโอกาสเกิดขึ้นกับบางกลุ่มธุรกิจ แม้กฎหมายหลายข้อสามารถเจรจาต่อรองก่อนเข้าร่วมเพื่อบรรเทาผลกระทบลงได้แต่ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความใส่ใจ เยียวยา และเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบและมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างระยะยาว โดยเฉพาะในภาคเกษตรที่เป็นประเด็นถกเถียงในปัจจุบัน

ข้อสังเกตต่อการถกเถียงเรื่อง CPTPP

1. ผลกระทบจากการเข้า CPTPP อาจจะไม่รุนแรงเท่ากับที่ถูกพูดถึง บางประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาคัดค้านการเข้าร่วม CPTPP ถูกพูดถึงอาจจะไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง (ดูกล่องข้อมูลเพิ่มเติมในหน้าสุดท้าย) ตัวอย่างเช่น ประเด็นว่าการเข้าร่วมข้อตกลง UPOV1991 จะทำให้เกษตรกรต้องจ่ายค่าเมล็ดพันธุ์ในราคาแพงขึ้นจากนายทุนต่างชาติ และราคาอาหารในประเทศจะแพงขึ้นอย่างมาก (เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ลงทุนปรับปรุงพันธุ์พืช) แต่ในความจริงแล้วเกษตรกรยังสามารถเข้าถึงเมล็ดพันธุ์พื้นเมืองได้ในราคาเดิม และในทางกลับกันเมล็ดพันธุ์ที่อาจถูกนำไปพัฒนาโดยนายทุนต่างชาติเป็นเพียงทางเลือกที่เพิ่มขึ้นให้กับเกษตรกร และราคาสินค้าในประเทศแทบไม่ถูกกระทบเลย ยิ่งไปกว่านั้นการลดภาษีนำเข้าจากต่างประเทศในสินค้าเกษตรบางชนิดย่อมส่งผลให้ราคาสินค้าบางชนิดต่ำลงด้วยซ้ำ ผลกระทบที่ราคาเพิ่มสูงขึ้นจึงเกิดขึ้นได้ยาก (รูปที่ 2)

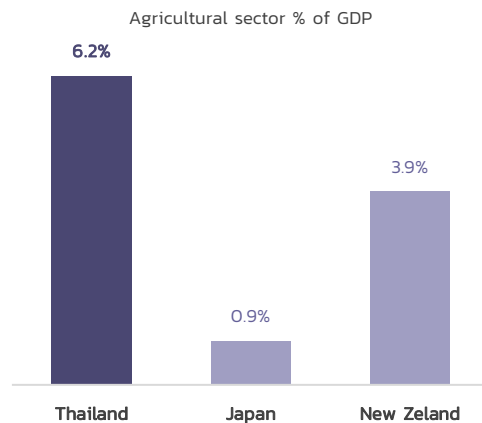
รูปที่ 2: ราคาอาหารหลังการเข้าร่วมข้อตกลง UPOV ของญี่ปุ่นในปี 1982 และแคนาดาปี 1991 ไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ที่มา: CEIC, KKP Research

2. ข้อกำหนดหลายอย่างสามารถเจรจาต่อรองก่อนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้และรัฐบาลในหลายประเทศมีนโยบายเยียวยาผลกระทบกับผู้เสียประโยชน์ ผลกระทบจากข้อตกลง CPTPP มีส่วนที่เกิดขึ้นจริงและถูกคัดค้านในหลายประเทศ กลไกสำคัญคือ การเยียวยาจากภาครัฐ ในแทบทุกประเทศเกิดการประท้วงจากประชาชนกลุ่มที่เสียประโยชน์เช่นเดียวกับไทย และหลายประเด็นเป็นประเด็นที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านภาคเกษตรในประเทศญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ที่เป็นกลุ่มประเทศที่มีภาคเกษตรขนาดค่อนข้างใหญ่ (รูปที่ 3) ทำให้ก่อนที่มีการเข้าร่วม TPP ในปี 2016 (ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็น CPTPP ในภายหลัง) ในประเทศญี่ปุ่น มีการออกมาประท้วงจากกลุ่มเกษตรกรที่จะได้รับผลกระทบ แต่ท้ายที่สุดภาครัฐก็สามารถเจรจาและหามาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบได้

รูปที่ 3: ขนาดของภาคเกษตรในญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ต่อเศรษฐกิจค่อนข้างใหญ่แต่รัฐสามารถเจรจาต่อรองกับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจาก CPTPP ได้

ที่มา: CEIC, NESDC, KKP Research

โดยนโยบายเยียวยาเกษตรกรของญี่ปุ่นเกิดขึ้นตั้งแต่ระหว่างการเจรจาข้อตกลงก่อนเข้าร่วม TPP ตัวอย่าง คือ มาตรการช่วยเหลือทางตรงบนพื้นฐานของราคาและผลผลิตด้วยอัตรา 15,000 เยน (128 ดอลลาร์สหรัฐฯ) ต่อพื้นที่ 1,000 ตารางเมตรที่ปลูกข้าวในปี 2010 ซึ่งอัตรานี้ต่อมาได้ปรับลดลงครึ่งหนึ่งในปี 2014 และสุดท้ายถูกยกเลิกในปี 2017 หลังจากเข้าร่วม TPP ในปี 2016 แล้วในปัจจุบันญี่ปุ่นยังมีนโยบายช่วยเหลือทางอ้อม เช่น มาตรการประกันรายได้ ที่จะช่วยประกันความเสี่ยงหาก

เกษตรกรสูญเสียรายได้มากกว่า 10% ของค่าเฉลี่ยรายได้ของเกษตรกรนั้น ๆ ในช่วงเวลา 5 ปีหลังสุด ในกรณีของไทยภาครัฐควรเร่งหานโยบายเยียวยาเหล่านี้เช่นกันเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ภาคเกษตร หากต้องการเข้าร่วมข้อตกลง CPTPP

ทางออกหนึ่งที่หลายประเทศใช้เพื่อลดผลกระทบระยะสั้นและให้เวลาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปรับตัวคือการขอผ่อนผันกฎระเบียบบางข้อที่ยังไม่พร้อม โดยเจรจาให้มีระยะเวลาเปลี่ยนผ่านก่อนมีผลบังคับใช้ซึ่งจะสามารถช่วยลดผลกระทบในระยะสั้นลงได้ กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ไทยสามารถทำได้เช่นกัน ตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ กรณีของข้อตกลง UPOV1991 ที่หลายประเทศยังอยู่ภายใต้ระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน หมายความว่าข้อบังคับจะมีผลบังคับใช้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านไป แล้ว เช่น มาเลเซียมีระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน 4 ปี และนิวซีแลนด์ 3 ปี เป็นต้น กรณีของเวียดนามและมาเลเซียมีการขอผ่อนผันแข่งขันจากต่างประเทศในโครงการจัดซื้อจัดจ้างออกไปอีกหลายปีหรือประเทศญี่ปุ่นมีการขอให้ลดภาษีกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างช้า ๆ แทนการลดลงทันทีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศ ซึ่งข้อตกลงเหล่านี้สามารถทำได้ผ่านการเจรจา

กฎระเบียบใน CPTPP ต้องใส่ใจทั้ง “โอกาส” และ “ความเสี่ยง”

กฎระเบียบหลายข้อถูกคัดค้านเพราะสร้างผลกระทบระยะสั้นกับผู้ประกอบการบางกลุ่ม แต่ในอีกมุมหนึ่งก็เป็นกฎที่เปิดโอกาสให้ประเทศสามารถปฏิรูปสถาบันเศรษฐกิจเพื่อเอื้อต่อการแข่งขันและสนับสนุนการเติบโตระยะยาวได้ สาเหตุสำคัญที่ทำให้กฎระเบียบหลายอย่างใน CPTPP ถูกคัดค้านเพราะต้นทุนในระยะสั้นที่เกิดขึ้นจากการต้องปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบใหม่ ๆ ของภาครัฐและผู้ประกอบการซึ่งจะได้รับผลกระทบจากทั้ง (1) การแข่งขันที่มากขึ้นจากต่างประเทศทำให้บริษัทในประเทศที่ประสิทธิภาพต่ำแข่งขันยาก (2) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทำให้คนไทยต้องมีการจ่ายค่า License เพื่อใช้งานสินค้าที่ได้รับ ความคุ้มครอง (3) การคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวที่จะเพิ่มต้นทุนให้ผู้ประกอบการไทย และ (4) การแข่งขันที่มากขึ้นจากต่างชาติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนทำให้ธุรกิจหลายกลุ่มในประเทศได้รับผลกระทบและรัฐจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาอย่างเหมาะสมในประเด็นเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมหนึ่งกฎระเบียบเหล่านี้สามารถเป็นโอกาสที่สำคัญและเป็นหนึ่งกลไกที่สร้างโอกาสในการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยในระยะยาวได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมและได้มาตรฐานสากลย่อมทำให้ไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติ เพิ่มแรงจูงใจและโอกาสในการลงทุนด้านทรัพย์สินทางปัญญาและจะทำให้คนไทยเข้าถึงสินค้าใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ในอนาคตจากมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ซึ่งประโยชน์หลายอย่างในระยะยาวจะไม่ได้จำกัดอยู่กับเฉพาะนายทุนแต่เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในหลายมิติ โดยหลายกฎระเบียบที่ถูกคัดค้านในปัจจุบัน เช่น UPOV และ TRIPS Plus สามารถมองเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศในระยะยาวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเตรียมความพร้อมและการปรับตัวของรัฐในแต่ละประเทศเอง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 กระทบที่ถูกต้องกับหลายข้อในอีกมุมหนึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้ไทยสามารถปรับตัวให้เข้ากับนานาชาติ และส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในระยะยาว

ความท้าทายด้านกฎระเบียบในการเข้าร่วม CPTPP	ความกังวล	โอกาสและการปรับตัว
UPOV1991	<ul style="list-style-type: none"> • เมล็ดพันธุ์ต้องทนสามารถนำไปปรับปรุงเพิ่มเติม และเกษตรกรต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาต (License Fees) ในการปลูกพืชสายพันธุ์ใหม่ๆ • ประเด็นถกเถียงว่าการพัฒนาสายพันธุ์ใหม่และนำไปจดทะเบียนอาจทำให้พันธุ์พื้นเมืองบางกรณีถูกแย่งไปเป็นของนายทุนต่างชาติและเกษตรกรไม่สามารถปลูกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • เพิ่มมาตรฐานในการคุ้มครองผู้พัฒนาพันธุ์พืชไม่ใช่เฉพาะต่างชาติ แต่รวมถึงคนไทยจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ • เพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นให้กับทั้งเกษตรกรและผู้บริโภค • สร้างโอกาสให้ไทยจัดทำฐานข้อมูลการเกษตรอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการเอาเปรียบจากต่างชาติและเป็นการสร้างโอกาสให้เกษตรกรท้องถิ่นอย่างแท้จริงในระยะยาว
TRIPS-plus	<ul style="list-style-type: none"> • ราคาจะสูงในเวลาสั้นขึ้นตามการให้ความคุ้มครองที่ยาวนานขึ้นจากข้อตกลงใหม่ • ยาสามัญที่มีราคาต่ำและคนทั่วไปเข้าถึงได้จะออกใช้ได้ช้าลงตามความคุ้มครองสิทธิบัตรยา 	<ul style="list-style-type: none"> • ให้สิทธิในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่ผู้ผลิตยาตามมาตรฐานสากล • ราคาอาจถูกกระทบให้เพิ่มสูงบ้างแต่เปิดโอกาสให้ไทยเข้าถึงยาที่มีคุณภาพมากขึ้น จากแต่เดิมที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด
การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ประกอบการไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นจากต่างชาติ ทำให้บริษัทในไทยอาจเสียประโยชน์ • ไทยต้องมีการแก้กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียนนานาชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> • เพิ่มการแข่งขันในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจากบริษัทต่างประเทศซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพของแต่ละโครงการที่สูงขึ้นเพราะคู่แข่งมากขึ้น • ความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจะสูงขึ้น การคอร์รัปชันและการฮั้วประมูลซึ่งเป็นปัญหามานานจะลดน้อยลงเพราะต่างชาติจะมีส่วนช่วยตรวจสอบและสามารถฟ้องร้องรัฐไทยหากมีการโกงนำไปสู่ประสิทธิภาพที่สูงขึ้น
ปฏิญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> • ข้อตกลงในการให้สิทธิแรงงานเพิ่มเติมจะทำให้แรงงานข้ามชาติรวมตัวกันและส่งผลเสียต่อผู้ประกอบการและแรงงานไทย 	<ul style="list-style-type: none"> • การให้สิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานที่ดีเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจและจะสร้างมาตรฐานและการยอมรับในระดับนานาชาติมากขึ้น • โอกาสในการปรับปรุงการจัดทำข้อมูลของแรงงานต่างด้าวซึ่งจะเป็นโจทย์สำคัญในภาวะที่ไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย

ที่มา: KKP Research

“ความเสี่ยง” จาก CPTPP ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของนโยบายภาครัฐ

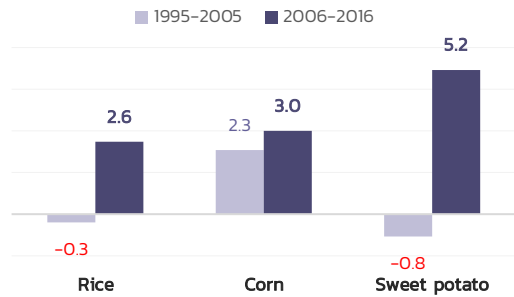
KKP Research ประเมินว่าหากรัฐต้องการเข้าร่วม CPTPP ต้องมีการประเมินผลเหล่านี้อย่างรอบด้าน ให้ความใส่ใจกับกลุ่มคนที่เสี่ยงประโยชน์มากกว่าในปัจจุบัน และรัฐต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายเรื่อง แม้กฎหมายข้อจะสามารถเจรจาขอผ่อนผันให้มีการบังคับใช้ช้าลงได้ แต่ท้ายที่สุดจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ประกอบการบางกลุ่มไม่มากนัก โดยหนึ่งในประเด็นที่ค่อนข้างกังวลมากที่สุด คือ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรที่มีรายได้น้อย หากภาครัฐไม่มีการปรับปรุงฐานข้อมูลพันธุ์พืชที่ดีก่อนการเข้าร่วม ความกังวลเรื่องการถูกขโมยพันธุ์พืชไปขึ้นทะเบียนโดยต่างชาติก็อาจสามารถเกิดขึ้นได้จริงและเราจะขาดหลักฐานในการพิสูจน์ ยิ่งไปกว่านั้นการลดกำแพงภาษีกับต่างประเทศย่อมทำให้การแข่งขันในสินค้าเกษตรสูงขึ้นและอาจทำให้เกษตรกรรายย่อยในไทยไม่สามารถแข่งขันได้

ดังนั้นผลกระทบจากการเข้าร่วม CPTPP จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสิทธิภาพ และความตั้งใจในการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์ระยะยาวของประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยยังขาดนโยบายที่ช่วยพัฒนาผลิตภาพของเกษตรกรไทยอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ขาดฐานข้อมูลเรื่องพันธุ์พืช โดยในหลายประเทศที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับภาคเกษตรอย่างจริงจังจึงได้รับผลกระทบจากการเข้าร่วม CPTPP น้อยกว่ากรณีของไทย ยิ่งไปกว่านั้นการเตรียมความพร้อมที่ดีที่ท้ายที่สุดจะแปลงผลกระทบไปเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวได้ ความไม่พร้อมเชิงนโยบายจะทำให้ไทยเสียโอกาสในการเจรจาข้อตกลงการค้าใหม่ ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะแต่ CPTPP เท่านั้น

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในต่างประเทศ คือ เวียดนามที่สามารถเพิ่มผลิตภาพให้กับภาคเกษตร หลังการเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV1991 ของเวียดนามตั้งแต่ปี 2006 โดยนโยบายที่สำคัญคือ การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร การฝึกอบรมและส่งเสริมทักษะให้กับเกษตรกร และการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในภาคเกษตรมากขึ้นงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเข้าร่วมในครั้งนั้นส่งผลดีตามมาหลายประการ คือ ผลิตภาพการผลิตต่อไร่ของสินค้าเกษตรในภาพรวมที่เพิ่มสูงขึ้นและช่วยเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรซึ่งเป็นผลมาจากการใช้พันธุ์พืชใหม่และการพัฒนาพันธุ์พืชที่มีความหลากหลายมากขึ้นซึ่งพัฒนาจากทั้งในเวียดนามและต่างประเทศ (รูปที่ 4) ชัดเจนว่าหน้าที่ของรัฐจะไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการลดผลกระทบระยะสั้นหรือเจรจาต่อรอง แต่คือการปรับปรุงโครงสร้างให้ทุกภาคเศรษฐกิจมีความพร้อมและได้ประโยชน์จากกฎเกณฑ์และข้อตกลงทางการค้าใหม่ ๆ ได้

รูปที่ 4: TFP ของกลุ่มสินค้าเกษตรในเวียดนามเพิ่มสูงขึ้น หลังเข้าร่วม UPOV1991 และพบว่าเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเกิดจากพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ ๆ

ที่มา: HFFA Research, KKP Research

มาตรฐานสากลที่ไทยเลี่ยงไม่ได้

ข้อกำหนดของ CPTPP หลายข้อที่ถูกคัดค้านไม่ได้ถูกบัญญัติไว้เฉพาะใน CPTPP แต่ข้อตกลงทางการค้าสมัยใหม่อื่น ๆ ก็มีข้อกำหนดลักษณะคล้ายกัน หลายประเทศพัฒนาแล้วใช้ข้อตกลง CPTPP เป็นพื้นฐานของกฎระเบียบในการเจรจาความตกลงทางการค้า สะท้อนให้เห็นว่าข้อตกลงเหล่านี้เป็นข้อตกลงทางการค้าสมัยใหม่ที่ต้องการปฏิรูปกฎระเบียบในด้านต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและจะถูกใช้เป็นมาตรฐานในการเจรจการค้าระหว่างประเทศอีกจำนวนมากในช่วงหลังจากนี้ (รูปที่ 5) ตัวอย่างเช่น ข้อตกลง UPOV ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นกฎระเบียบสมัยใหม่ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกไปแล้วในปัจจุบัน เพราะมีประเทศสมาชิกแล้วกว่า 77 ประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และเกาหลี ซึ่งสะท้อนภาพชัดเจนว่าหากไทยต้องการมีข้อตกลงทางการค้าเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องยอมรับข้อตกลงเหล่านี้ด้วย เช่น หากไทยต้องการทำข้อตกลงการค้ากับอังกฤษ สหภาพยุโรป และแคนาดา ก็จะถูกบังคับในกฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากลชุดเดียวกัน ดังนั้น KKP Research จึงมองว่าการไม่รับข้อกำหนดใหม่เหล่านี้อาจหมายถึงไทยแทบจะไม่สามารถทำข้อตกลงการค้าใหม่กับประเทศอื่นได้เลย

รูปที่ 5 ไม่ใช่แค่ CPTPP ที่มีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่ ๆ แต่กฎเกณฑ์เหล่านี้มีอยู่ในข้อตกลงทางการค้าสมัยใหม่แทบทุกฉบับ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างมาตรฐานให้ทัดเทียมกันในระดับนานาชาติ

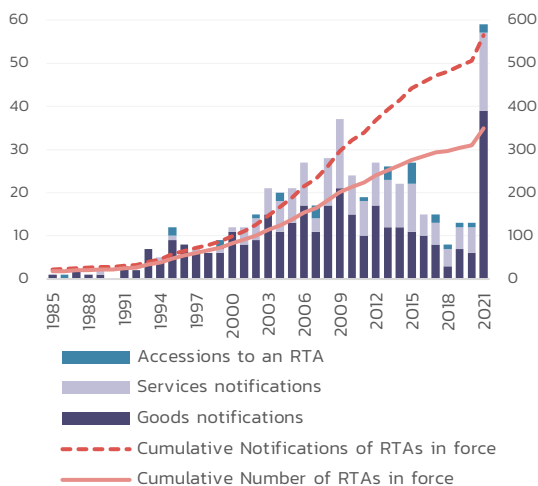
	UPOV1991	การเปิดตลาด การจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐ	การเชื่อมโยง สิทธิบัตรยา การขึ้นทะเบียน ยาต้นตำรับ	การขยาย ระยะเวลา คุ้มครอง สิทธิบัตรยา	การผูกขาดข้อมูล ทดสอบยา	เสรีภาพแรงงาน
CPTPP	✓	✓	✓	✗	✗	✓
USMCA (US-Mexico-Canada Agreement)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
EU-Vietnam	✓	✓	✗	✓	✓	✓
EU-Singapore	✓	✓	✗	✓	✓	✓
EFTA	✓	✓	✗	✗	✓	✗
EAEU	✓	✗	✗	✗	✗	✓
RCEP	✗	✗	✗	✗	✗	✗

ที่มา: Department of trade negotiation, KKP Research

ทำไมไทยต้องสนใจในการทำข้อตกลงการค้าและไทยมีข้อตกลงเพียงพอหรือยัง ?

สิ่งที่น่ากังวลไปกว่าเฉพาะประเด็นการตัดสินใจเข้าหรือไม่เข้าร่วม CPTPP คือ ประเทศไทยมีการทำข้อตกลง FTA เพิ่มขึ้นเพียง 1 ฉบับนับตั้งแต่ปี 2007 เป็นต้นมา สวนทางกับสถานการณ์ในประเทศทั่วโลกที่เร่งทำข้อตกลงการค้าในอัตราที่เพิ่มขึ้น (รูปที่ 6) เพราะ การทำข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจากปัจจัยด้านราคาและภาษีต่อภาคการส่งออก ประเทศที่มีข้อตกลงมากกว่าย่อมได้เปรียบ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ถือเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยในหลาย ๆ ด้าน คือ เวียดนาม พบว่าในระยะหลัง ไทยไม่ได้มีการทำข้อตกลงทางการค้าเพิ่มเติม ในขณะที่เวียดนามได้เข้าร่วมข้อตกลงการค้าใหม่ ๆ กับประเทศเศรษฐกิจหลัก เช่น สหราชอาณาจักร และสหภาพยุโรป ในขณะที่ไทยยังเจรจาไม่สำเร็จ (รูปที่ 7) ซึ่งจะยังเป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยถูกทิ้งห่างด้านความสามารถในการแข่งขันและการเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่

รูปที่ 6: ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องสวนทางกับไทย

ที่มา: WTO, KKP Research

รูปที่ 7: หลังปี 2007 ประเทศไทยมีข้อตกลงการค้าเพิ่มขึ้นอีกเพียง 1 ฉบับเท่านั้นในขณะที่เวียดนามมีเพิ่มขึ้นถึง 6 ฉบับ

RTAs in force Thailand vs Vietnam	
1991	Lao People's Democratic Republic - Thailand
2004	India - Thailand
2005	Thailand - Australia Thailand - New Zealand
2007	Japan - Thailand
2009	Japan - Viet Nam
2014	Chile - Viet Nam
2015	Korea, Republic of - Viet Nam Chile - Thailand
2016	Eurasian Economic Union (EAEU) - Viet Nam
2018	Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)
2020	EU - Viet Nam

ที่มา: WTO, KKP Research

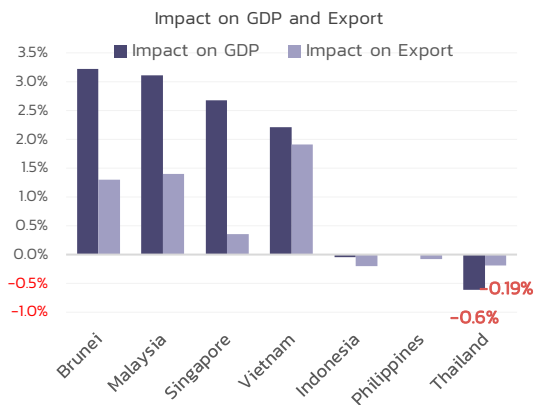
KKP Research มองว่าการตัดสินใจต้องถูกประเมินผลอย่างรอบด้านไม่ใช่เฉพาะประเด็นด้านสิทธิประโยชน์ทางการค้าหรือผลกระทบระยะสั้นเท่านั้น การปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบใหม่ ๆ ซึ่งจะไม่ได้ออกแบบเฉพาะกับข้อตกลง CPTPP แต่จะเป็นกฎระเบียบสากลที่ถูกใช้ในเวทีเจรจาการค้าโลกกับประเทศเศรษฐกิจหลัก และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะพาไทยเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานโลก (Global value chain) ที่ทัดเทียมกับประเทศคู่แข่งในระยะยาว "ดังนั้นคนที่ต้องเร่งปรับตัวมากที่สุด คือ ภาครัฐเองที่ต้องมีนโยบายในการเตรียมความพร้อมระยะยาว เสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มธุรกิจที่มีแนวโน้มจะโดนกระทบจากข้อตกลงการค้าที่เรามองเป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต"

อย่าลืม "ต้นทุน" จากการ "ไม่เข้า CPTPP"

หลายฝ่ายให้ความสำคัญกับประเด็นประโยชน์และต้นทุนจากการเข้าร่วม CPTPP งานวิจัยชี้ว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วม CPTPP มีน้อยเพราะไทยมีข้อตกลงทางการค้าอยู่เกือบครบทุกประเทศแล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องเข้าร่วม ในขณะที่ต้นทุนจากการเข้าร่วมสูงกว่ามาก KKP Research ประเมินว่าในอีกมิติหนึ่งที่สำคัญมากไม่แพ้กัน คือ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับ "ต้นทุนจากการไม่เข้าร่วม CPTPP" (รวมถึงข้อตกลงการค้าอื่น ๆ) และเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ของการกลับมาของสหรัฐฯ ในข้อตกลง CPTPP ที่ต้องถูกนำมาพิจารณาประกอบด้วยในอีกอย่างน้อย 3 มิติ

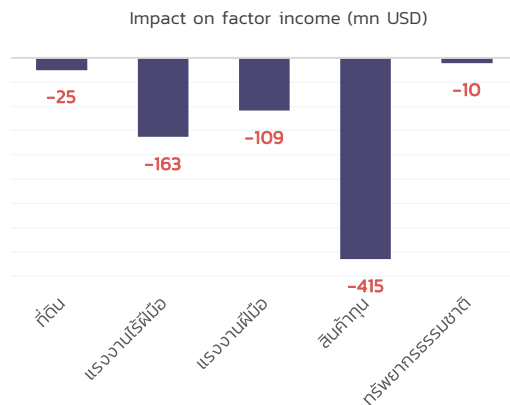
1. หากไทยไม่เข้าร่วม CPTPP จะเจอกับผลกระทบด้านลบต่อทั้งเศรษฐกิจ การส่งออก รวมทั้งผลตอบแทนต่อแรงงานและผู้ประกอบการที่จะลดลง หากดูงานวิจัยจาก PIIE (Peterson Institute for International Economics) และงานศึกษาที่จัดทำโดยกรมเจรจาการค้าร่วมกับ บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี จำกัด มีการรายงานว่าการไม่เข้าร่วม CPTPP จะทำให้ GDP ของไทย ลดลง 0.6% และการส่งออกลดลง 0.19% (รูปที่ 8) จากที่เติบโตได้ต่ำอยู่แล้ว กลไกสำคัญ คือ การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันกับกลุ่มประเทศสมาชิก CPTPP ซึ่งเป็นทั้งตลาดส่งออกของไทยที่สำคัญและคู่แข่งในฐานะผู้ผลิต โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ยังคงพึ่งแรงงานไร้ฝีมือที่จะมีโอกาสที่เกิดการไปพึ่งพาประเทศเวียดนามมากขึ้น การไม่เข้าร่วม CPTPP จึงจะไม่ได้กระทบเฉพาะต่อผลตอบแทนต่อผู้ประกอบการรายใหญ่แต่จะกระทบต่อผลตอบแทนและการจ้างงานในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือในภาคการผลิตซึ่งมีแนวโน้มเป็นคนรายได้น้อยอยู่แล้วด้วย (รูปที่ 9)

รูปที่ 8: การไม่เข้าร่วม CPTPP จะทำให้ GDP และ การส่งออกไทยลดลงมากกว่าในหลายประเทศ

ที่มา: Peterson Institute for International Economics (PIIE), KKP Research

รูปที่ 9: ผลกระทบด้านลบต่อผลตอบแทนของกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือและสินค้าทุน

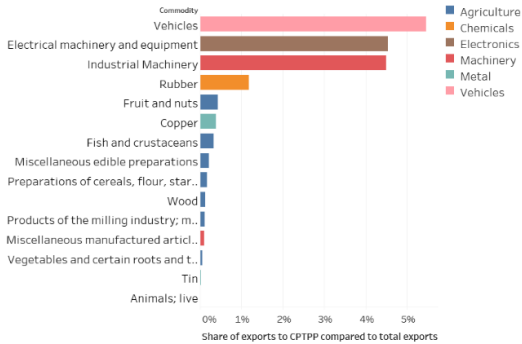
ที่มา: กรมเจรจาการค้าร่วมกับ บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี จำกัด, KKP Research

อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าประเทศไทยยังขาดการบังคับใช้กฎหมายกำกับการแข่งขันทางการค้าเพื่อป้องกันการผูกขาดอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความอ่อนแอด้านกฎระเบียบของไทยเองที่อาจทำให้ผลประโยชน์จากการค้าเสรีตกอยู่กับกลุ่มทุนผูกขาดบางกลุ่ม และไม่กระจายมาถึงประชาชน

เมื่อพิจารณาสินค้าที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการส่งออกของไทย (คำนวณจาก Revealed comparative advantage) และสินค้าที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการนำเข้าของกลุ่มประเทศ CPTPP ซึ่งจะเป็นกลุ่มสินค้าที่ไทยมีโอกาสส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CPTPP เพิ่มมากขึ้น จะพบว่าสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในหมวดยานพาหนะ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล ยาง ผลไม้ และเนื้อสัตว์ (รูปที่ 10) หมายความว่า ไทยอาจสูญเสียโอกาสในการเพิ่มการค้าในหมวดสินค้าเหล่านี้ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกรวมกันถึง 6 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งคิดเป็นกว่า 23.8% ของการส่งออกไทยทั้งหมด

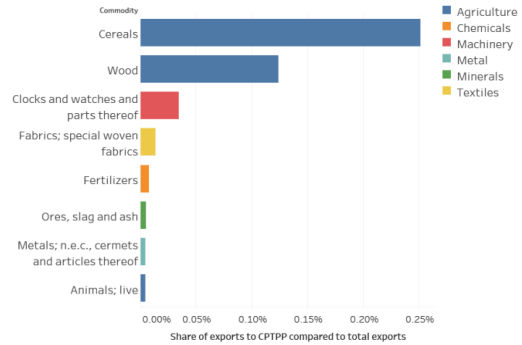
นอกจากนี้ หากพิจารณาความเข้มข้นในการนำเข้าสินค้าของประเทศ CPTPP จากไทย (Import Intensity) สินค้าที่ประเทศคู่ค้ายังนำเข้าจากไทยในระดับต่ำกว่าสัดส่วนที่นำเข้าจากโลก (Import Intensity Index < 1) ได้แก่ เมล็ดธัญพืช ไม้และของทำด้วยไม้ ฝ้ายทอ นาฬิกา และปุ๋ย (รูปที่ 11) ถ้าค่าดัชนีน้อยกว่า 1 แสดงว่าไทยยังมีช่องว่างในการส่งออกไปยังกลุ่มสมาชิก CPTPP เพราะฉะนั้นในกลุ่มสินค้าเหล่านี้อาจพลาดโอกาสในการส่งออกไปยังตลาด CPTPP และความเสี่ยงที่จะเกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าในสินค้าทั้งหมดที่กล่าวถึงทั้งหมด ไปยังประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มสมาชิกจะเพิ่มขึ้น หากไทยเริ่มสูญเสียความสามารถในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 10: กลุ่มสินค้าที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ในการส่งออกของไทย และได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ในการนำเข้าของสมาชิก CPTPP

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

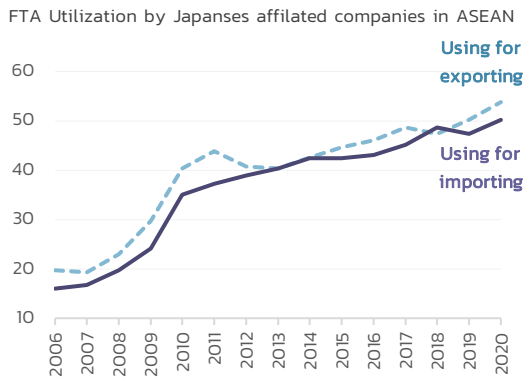
รูปที่ 11: กลุ่มสินค้าที่สมาชิก CPTPP ยังนำเข้าจากไทย ในระดับต่ำกว่าสัดส่วนที่นำเข้าจากโลก

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

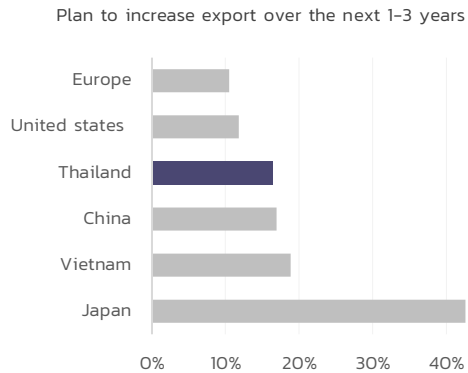
2. บริษัททุนต่างชาติอาจย้ายฐานการผลิตออกจากไทยเพราะประเทศคู่แข่งมีข้อได้เปรียบด้านต้นทุนและการเข้าถึงตลาดจากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ในอดีตประเทศไทยถือเป็นประเทศที่นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจในการเข้ามาลงทุนทางตรง เป็นฐานการผลิต ซึ่งส่งผลดีทั้งการจ้างงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังที่ไทยไม่ค่อยมีการทำข้อตกลงการค้าใหม่ ๆ เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ต่างชาติให้ความสนใจไทยลดน้อยลง จากข้อมูลการสำรวจของ JETRO พบว่าบริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนใน ASEAN มีอัตราการใช้ FTA สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสะท้อนความสำคัญที่มากขึ้นของข้อตกลงทางการค้า และบริษัทญี่ปุ่นสัดส่วนมากกว่า 10% มีแผนที่จะขยายการส่งออกไปยังยุโรปและอเมริกา (รูปที่ 12 และรูปที่ 13) ซึ่งไทยยังไม่มีข้อตกลงการค้าอยู่ในปัจจุบันในขณะที่ประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามมีการทำข้อตกลงกับยุโรปไปแล้ว

รูปที่ 12: การลงทุนจากบริษัทญี่ปุ่นใน ASEAN มีอัตราการใช้ FTA เพิ่มขึ้น

ที่มา: JETRO Survey, KKP Research

รูปที่ 13: บริษัทญี่ปุ่นมากกว่า 10% มีแผนที่จะขยายการส่งออกไปยังยุโรปและอเมริกา

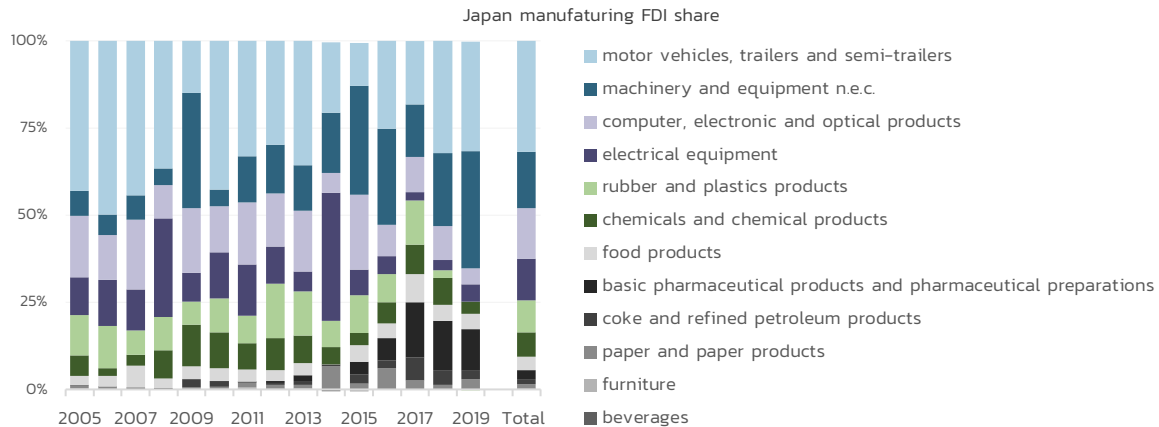

ที่มา: JETRO, Survey, KKP Research

KKP Research มองว่าหากไทยยังไม่เข้าร่วม CPTPP อีกจะทำให้เรายิ่งถูกทิ้งห่างและอาจเป็นแรงผลักดันให้ประเทศญี่ปุ่น อาจตัดสินใจย้ายฐานการผลิตออกจากไทย จากข้อเสียเปรียบด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีที่หากสหรัฐฯ กลับเข้าร่วมข้อตกลง CPTPP ซึ่งมีโอกาสเป็นไปได้สูงจะยิ่งทำให้ไทยเสียเปรียบอย่างมหาศาลให้กับประเทศในกลุ่ม CPTPP สร้างความเสี่ยงที่บริษัทผู้ผลิตอุตสาหกรรมต่างชาติที่ได้เข้ามาสร้างฐานการผลิตเพื่อการส่งออกในประเทศไทยมาช้านานเริ่มจะพิจารณาย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศไทย ซึ่งจะกระทบต่อรายได้และการจ้างงานอย่างมหาศาล

เมื่อกำหนดต้นทุนจากการไม่เข้าร่วม CPTP ในแง่การย้ายฐานการผลิตจะมีผลกระทบที่สำคัญมากต่อเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะในกรณีของประเทศญี่ปุ่นที่เป็นสมาชิก CPTP และมีการลงทุนทางตรงในไทยอยู่ในสัดส่วนสูงถึง 33% ของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศทั้งหมด หากพิจารณาในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในไทยเป็นหลักจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นภาคการผลิตประมาณ 40% ของการลงทุนทั้งหมดซึ่งจะเป็นการผลิตในกลุ่มรถยนต์ เครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นหลัก และภาคการเงิน (รูปที่ 14) จะเห็นว่าสินค้ากลุ่มนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อภาคการผลิตไทยทั้งสิ้น

รูปที่ 14: กลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในไทยเป็นการลงทุนในภาคการผลิต ได้แก่ การผลิตในกลุ่ม รถยนต์ เครื่องจักรและ อิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: BoT, KKP Research

การย้ายฐานการผลิตของญี่ปุ่นออกจะทำให้เกิดต้นทุนในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในภาคการผลิตอย่างอุตสาหกรรมรถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าถือเป็นการส่งออกอันดับต้น ๆ ของไทย ซึ่งหากคิดเป็นสัดส่วนของรายได้ทั้งประเทศและสัดส่วนของการจ้างงานจะพบว่าภาคการผลิตมีขนาดรายได้ที่ใหญ่กว่าภาคเกษตรมากและมีจำนวนแรงงานมากถึงกว่า 6 ล้านคนหรือคิดเป็นจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของภาคเกษตร (รูปที่ 15) จะเห็นว่าแม้การเข้าร่วมจะมีความเสี่ยงที่ภาคเกษตรจะถูกกระทบแต่การไม่เข้าร่วมก็เพิ่มความเสียหายขนาดมหึมาต่อเศรษฐกิจในภาคการผลิตที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทยทั้งในแง่รายได้และการจ้างงานเช่นกัน

รูปที่ 15: ภาคการผลิตมีส่วนสำคัญต่อทั้งรายได้ของประเทศและการจ้างงาน ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบหนักที่สุดหากเกิดการย้ายฐานการผลิตของญี่ปุ่นออกจากไทย

ที่มา: NESDC, NSO, KKP Research

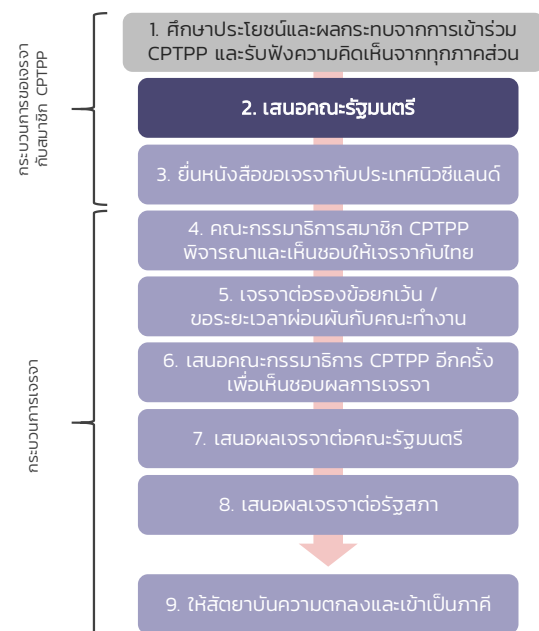
3. ไทยจะเสียโอกาสในการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการแข่งขันที่มากขึ้นซึ่งจะสร้างประโยชน์ต่อการเติบโตระยะยาวต่อเศรษฐกิจ กลไกหนึ่งที่สำคัญในการสร้างการเติบโตระยะยาวโดยเฉพาะในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่คือการพัฒนาคุณภาพของสถาบันเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และสนับสนุนการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่เอื้อประโยชน์ต่อคนเฉพาะกลุ่มจากการผูกขาด เพราะจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในประเทศและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านผลิตภัณฑ์ที่จะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย การปฏิเสศกฎระเบียบใหม่ ๆ ในวันนี้จะทำให้ไทยสูญเสียโอกาสในการปรับตัวไปสู่กฎระเบียบที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ประเทศคู่แข่งเริ่มมีกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบเหล่านี้แล้ว

การปฏิเสศตั้งแต่เริ่มต้นคือการทิ้งโอกาสมหาศาล

ในภาพรวมคงเห็นภาพชัดว่าการเข้าหรือไม่เข้าแล้วแต่มีข้อดีหรือข้อเสียกับคนแต่ละกลุ่มที่ต่างกันไป แต่รัฐยังสามารถบรรเทาผลกระทบจากการเข้าร่วม CPTPP ได้ในขณะที่หากปฏิเสศไม่เข้าผลกระทบอาจหลีกเลี่ยงได้ยากกว่าและผลกระทบก็อาจมีขนาดใหญ่กว่าด้วย ดังนั้น KKP Research ประเมินว่าในปัจจุบันเป็นเวลาที่ดีควรเร่งพิจารณาเรื่องนี้รอบด้านและยังไม่ควรปฏิเสศข้อตกลงด้วยเหตุผลสำคัญ คือ

1. การจะเข้า CPTPP ต้องผ่านการพิจารณาอีกหลายขั้นตอน และประเทศไทยอยู่เพียงขั้นต้น คือ ยังไม่ได้ยื่นความประสงค์เข้าร่วมในขั้นแรก การจะเข้าร่วม CPTPP จะต้องผ่านการประเมินผลกระทบประโยชน์และข้อเสียอย่างละเอียดก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติและยื่นหนังสือขอเข้าร่วมต่อประเทศสมาชิก CPTPP ซึ่งหลังจากรวมไปแล้วยังมีกระบวนการอีกยาวนาน คือ ประเทศสมาชิกต้องพิจารณาคำขอของไทยว่าจะให้เข้าร่วมหรือไม่ ต้องมีการเจรจารายละเอียดข้อยกเว้นต่าง ๆ จนกว่าจะตกลงกันได้ทั้งสองฝ่าย และจึงจะยื่นกลับมาเสนอคณะรัฐมนตรีและสภาอีกครั้ง (รูปที่ 16) ในปัจจุบันไทยยังอยู่เพียงขั้นต้นศึกษาผลกระทบและคณะรัฐมนตรีพิจารณารอบแรกเท่านั้น KKP Research ประเมินว่าการปฏิเสศการเข้าร่วมตั้งแต่ก่อนเริ่มเจรจาจะทำให้ไทยเสียประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะยังไม่ได้มีการเริ่มเจรจาที่ท้ายที่สุดเราอาจขอผ่อนผันได้ในหลายประเด็นที่หลายฝ่ายเป็นกังวล และหากไม่พอใจก็ยังสามารถออกจากการเจรจาได้ทุกเมื่อ

รูปที่ 16: การจะเข้า CPTPP ต้องผ่านการพิจารณาอีกหลายขั้นตอน และไทยอยู่เพียงขั้นตอนเริ่มต้นเท่านั้น

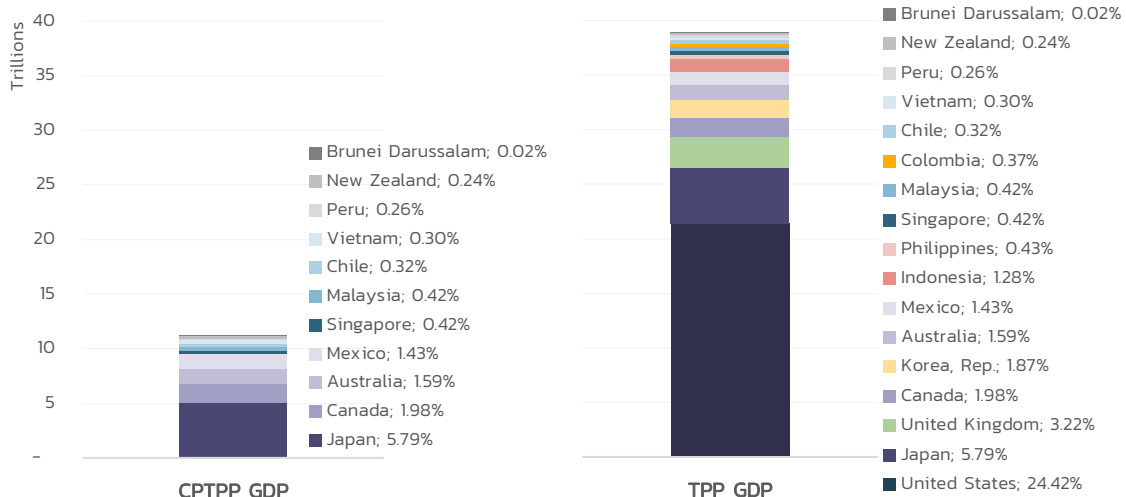

ที่มา: : Department of trade negotiation , KKP Research

2. มีความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ และกลุ่มประเทศอื่นที่สนใจจะกลับเข้าร่วม CPTPP และไทยอาจเหลือเวลาอีกไม่มากที่จะเจรจา ก่อนที่ประเทศเหล่านี้จะเข้าร่วม CPTPP นอกจากการเป็นข้อตกลงทางเศรษฐกิจเพื่อขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก อีกหนึ่งเป้าหมายของ CPTPP คือ เพื่อกีดกันการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ในสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน โดยสหรัฐฯ ในยุคของประธานาธิบดี โจ ไบเดน ยังคงมองจีนเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดและยังเล็งเห็นว่ากรขยายอิทธิพลของจีนนั้นขัดต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในหลายด้าน แต่กลยุทธ์ในการกีดกันจีนจะเปลี่ยนเป็นกลยุทธ์ที่เน้นการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มพันธมิตรแทนการกีดกันทางภาษีอย่างเดียวเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระเบียบโลกภายใต้การนำของสหรัฐฯ ทำให้มีโอกาสสูงที่สหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศพันธมิตรจะเข้าร่วม CPTPP อีกครั้ง

KKP Research มองว่าระยะเวลาที่จะตัดสินใจเข้าร่วมอาจจะยังไม่ใช่ตอนนี้ เพราะ โจ ไบเดน ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมในการผลิต ภายในประเทศก่อน และเมื่อบรรลุนโยบายนั้นแล้วและพรรค Democrat ได้เสียงเพิ่มขึ้นในสภาสูง โจ ไบเดน จะตัดสินใจกลับเข้ามาเจรจาในการเข้าร่วม CPTPP ในช่วงท้ายวาระของไบเดนในอีก 2 ปีข้างหน้า และเมื่อสหรัฐฯ กลับเข้าร่วมจะทำให้การเจรจาขอเข้าร่วม CPTPP ของไทยยากขึ้นมาก

รูปที่ 17 หากสหรัฐฯและประเทศที่แสดงความสนใจกลับเข้าร่วม CPTPP จะทำให้นาถของข้อตกลงเพิ่มขึ้นเป็น 44.4% ของ GDP โลก ในขณะที่ขนาดประชากรจะเพิ่มขึ้นเป็น 17% ของประชากรโลก

ที่มา: World Bank, KKP Research

ทุกข้อตกลงการค้าล้วนมีคนเสียประโยชน์ สิ่งสำคัญอยู่ที่การต่อรองและเยียวยา

แม้ว่า KKP Research จะเสนอข้อมูลอีกในมุมหนึ่งแสดงให้เห็นว่า กฎระเบียบต่าง ๆ ที่คัดค้านมีทั้งข้อดีและข้อเสีย รวมทั้งการเลือกไม่เข้าร่วม CPTPP ก็อาจจะส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจไทยในระยะยาว อย่างไรก็ตาม เราไม่สามารถละเลยผู้ที่ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงนี้ได้ และเราคงไม่สามารถเป็นผู้ตัดสินได้ว่าไทยควรเข้าร่วมข้อตกลงนี้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม เราประเมินว่ามี 3 ประเด็นที่รัฐต้องเร่งดำเนินการเพื่อนำผลลัพธ์ที่ดีที่สุดมาสู่ประเทศไทย ซึ่งจะเป็นกลไกในลักษณะเดียวกับที่ทำในต่างประเทศ

1. การสื่อสารและให้ข้อมูลกับทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงไปตรงมาและจัดพื้นที่ให้มีการต่อรองอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม ประเด็นสำคัญที่สุดที่ภาครัฐจะต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน คือ การสื่อสารอย่างตรงไปตรงมากับประชาชนและการสื่อสารอย่างครบทุกมิติไม่เลือกเฉพาะด้านที่สนับสนุนนโยบายเท่านั้น ในขณะเดียวกันต้องมีการเปิดเวทีให้เกิดการต่อรองถกเถียงระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม
2. หากพิจารณาแล้ว รัฐตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมข้อตกลง CPTPP รัฐต้องหาทางเจรจาเพื่อชะลอหรือลดผลกระทบทางลบให้ได้มากที่สุด และมีมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมกับผู้ได้รับผลกระทบ เป็นเรื่องปกติที่ข้อตกลงทางการค้าจะมีผู้ได้และเสียประโยชน์เสมอ ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ภาครัฐต้องทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์ โดยนำประโยชน์จากกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์หลังการเข้าร่วมข้อตกลง มาเยียวยากลุ่มคนที่เสียประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่รัฐต้องทำ คือ "ลดผลกระทบและสร้างประโยชน์จากการเข้าร่วมข้อตกลงการค้าให้ได้มากที่สุด" ทั้งจากนโยบายเยียวยาระยะสั้นและการเตรียมความพร้อมระยะยาว เช่น นโยบายเพิ่มผลิตภาพในภาคเกษตร นโยบายป้องกันการผูกขาดจากกลุ่มทุน ซึ่งจะช่วยให้คนไทยสามารถแข่งขันกับคู่แข่งต่างชาติและผลประโยชน์กระจายสู่คนทุกกลุ่มได้มากที่สุด

3. มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระเบียบแบบใหม่ตาม CPTPP ในหลายประเทศมีการขอยืดการใช้งานกฎเกณฑ์บางข้อออกไปเพื่อเพิ่มเวลาในการเตรียมพร้อมและปรับตัวรับมือผลกระทบที่จะเกิดต่ออุตสาหกรรมในประเทศ และปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับข้อกำหนด ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านกฎหมายของไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ

KKP Research โดยเกียรติตินา คินภัทร ประเมินว่า หากประเทศไทยเลือกปฏิเสธการเข้าร่วมในวันนี้ แม้จะเป็นการหลีกเลี่ยงไม่เผชิญหน้ากับต้นทุนความท้าทายที่จะเกิดขึ้นกับบางภาคเศรษฐกิจ เช่น ภาคการเกษตรแต่ในทางกลับกันก็จะพลาดโอกาสอย่างมหาศาลในเวทีการค้าระหว่างประเทศและอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศคู่แข่งในระยะยาว ซึ่งหมายถึงภาคการผลิตและการส่งออกจะได้รับผลกระทบอย่างหนัก

ทุกข้อตกลงการค้าย่อมมีคนได้และเสียประโยชน์จึงไม่ใช่เฉพาะประเทศไทยที่มีการขัดขวางการเข้าร่วม CPTPP แต่ในต่างประเทศก็มีการถกเถียงเกิดขึ้นในวงกว้าง ในประเทศที่ตกลงเข้าร่วม CPTPP แล้วล้วนเคยผ่านการประท้วงจากผู้เสียประโยชน์ อย่างไรก็ตามทุกประเทศมีการประเมินผลกระทบและเปิดเผยข้อมูลรอบด้าน มีกระบวนการเจรจาเพื่อหาแนวนโยบายชัดเจนและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมก่อนที่จะตกลงเข้าร่วม CPTPP ในกรณีของไทยกระบวนการเหล่านี้ยังไม่เกิดขึ้นโดยภาครัฐต้องมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและจริงใจกับประชาชน ท้ายที่สุดการตัดสินใจจะต้องเปรียบเทียบผลดีผลเสียเหล่านี้อย่างรอบด้าน และเลือกทางเลือกที่นำผลประโยชน์สูงสุดมาสู่ประเทศ

Box 1

ประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับข้อตกลง CPTPP

1.1 การเข้าร่วม CPTPP จะทำให้เกษตรกรไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์จากผลผลิตของตนเองไปปลูกต่อได้ ?

เกษตรกรยังสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์พื้นบ้าน พันธุ์พืชป่า เมล็ดพันธุ์ที่รัฐแจกในการเก็บไว้ปลูก แจกและขายได้เหมือนปกติ เฉพาะในกรณีเมล็ดพันธุ์เหล่านั้นเป็นเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่ถูกคุ้มครองสิทธิจะขึ้นอยู่กับว่านักปรับปรุงพันธุ์จะให้สิทธิผู้ซื้ออย่างไร ซึ่งตามอนุสัญญา UPOV1991 จะคุ้มครองสิทธิให้กับนักปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ในการผลิต การขาย การปรับปรุงเพื่อขยายพันธุ์ การส่งออก การนำเข้า เกษตรกรจะยังสามารถเก็บเมล็ดจากลูกไว้ปลูกได้เฉพาะในครัวเรือนและไม่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ แต่เอาเมล็ดลูกหรือผลิตภัณฑ์จากเมล็ดลูกไปขายต่อไม่ได้ หมายความว่าต้นทุนของเกษตรกรจะสูงขึ้นเฉพาะกรณีที่เกษตรกรเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ที่ถูกนำไปพัฒนาเท่านั้น และไม่ได้กระทบกับเมล็ดพันธุ์เดิมที่ปลูกอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามเมล็ดพันธุ์ใหม่ ๆ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับเกษตรกรไม่ได้เป็นการบังคับ

1.2. ต่างชาติสามารถพัฒนาปรับปรุงและได้รับความคุ้มครองในพันธุ์พืชใหม่ได้ เกษตรกรไทยสูญเสียสิทธิ

ต่างชาติสามารถพัฒนาปรับปรุงและได้รับความคุ้มครองในพันธุ์พืชใหม่ได้ โดยพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับการคุ้มครองนั้นจะต้องได้รับการพิสูจน์ตามวิธีการวิทยาศาสตร์และมีหลักฐานที่ชัดเจนว่า (1) มีความใหม่ (2) ลักษณะประจำพันธุ์ที่แตกต่างจากพันธุ์อื่น (3) ความสม่ำเสมอของลักษณะประจำพันธุ์ และ (4) ความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ เพราะฉะนั้นต่างชาติจะไม่สามารถนำพันธุ์พืชพื้นบ้านหรือพันธุ์พืชป่าที่มีอยู่แล้วไปอ้างสิทธิในการคุ้มครองโดยไม่พัฒนาต่อยอด อย่างไรก็ตามแม้ว่าโดยหลักการจะไม่สามารถนำพันธุ์พื้นเมืองไปขึ้นทะเบียนได้แต่ความเสี่ยงสำคัญอาจเกิดจากการขโมยพันธุ์พื้นเมืองไปขึ้นทะเบียน เพราะไทยขาดฐานข้อมูลที่ครบถ้วนเรื่องพันธุ์พืชพื้นเมือง ซึ่งไทยสามารถเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าร่วมได้

1.3. ราคาอาหารจะแพงขึ้นอย่างมาก มีการยกตัวอย่างว่า ราคาข้าวคอกกะปี้ที่จะแพงขึ้นหลายเท่า

ความเข้าใจผิดเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายประเด็น (1) ต้นทุนการผลิตจะไม่ได้สูงขึ้นมากเพราะเกษตรกรยังสามารถเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นเหมือนเดิม และ (2) แม้ว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกรจะเพิ่มสูงขึ้นจากเมล็ดพันธุ์ใหม่ถ้าเมล็ดพันธุ์พืชเหล่านั้นได้รับการพัฒนาอย่างดีและทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น จะช่วยชดเชยต้นทุนที่สูงขึ้นต่อเกษตรกรได้ นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการค้าและการลดภาษีในหลายหมวดสินค้าจะทำให้ไทยสามารถนำเข้าสินค้าที่หลากหลายมากขึ้นในราคาที่ถูกลง เพราะฉะนั้นจึงเป็นไปได้ยากมากที่การเข้า CPTPP จะทำให้ราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้นแบบที่มีการพูดถึงกัน ประสพการณ์ในหลายประเทศพบว่าประเทศที่เข้าร่วม UPOV1991 ไม่ได้ส่งผลให้ราคาอาหารสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญแบบที่เข้าใจ

Box 1

ประเด็นก่อกวนเกี่ยวกับข้อตกลง CPTPP

1.4. ไทยจะไม่สามารถทำ CL ยาได้ ?

การบังคับสิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (Compulsory Licensing) คือ มาตรการทางกฎหมายที่อนุญาตให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่ไม่ใช่เจ้าของสิทธิบัตรยาสามารถผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีสิทธิบัตรได้ ซึ่งทำให้ไทยสามารถเข้าถึงยาราคาถูกและยังสามารถทำได้หากเกิดเหตุความจำเป็นเร่งด่วน เกิดวิกฤตด้านสาธารณสุขในประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ตามมาตรา 31 ของข้อตกลง TRIPS ที่ไทยเคยทำไว้ และตามมาตรา 18.41 ของข้อตกลง CPTPP

นอกจากนี้ มาตรา 18.6 ยังระบุไว้ว่า พันธกรณีใน CPTPP จะไม่กีดกันมิให้ภาคีฝ่ายหนึ่งใช้มาตรการคุ้มครองด้านสาธารณสุข รวมไปถึงเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่า วิกฤตการณ์ที่เกี่ยวกับ เอชไอวี/เอดส์ วัณโรค มาลาเรีย และโรคระบาดอื่น ๆ สามารถจัดได้ว่าเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินระดับประเทศ หรือหมายความว่ายาทาที่ใช้ในกลุ่มโรคเหล่านี้ยังคงใช้งานต่อไปได้

1.5. การวางตลาดยาสามัญจะล่าช้าออกไปรวมถึงประเด็นเรื่องผูกขาดข้อมูลยาจะทำให้การเข้าถึงยาลดลง ?

มาตรการต่าง ๆ เช่น การปรับแก้ระยะเวลาสิทธิบัตรเพื่อชดเชยความล่าช้าอันไม่สมเหตุสมผล (มาตรา 18.46) การคุ้มครองข้อมูลการทดสอบหรือข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการเปิดเผย (มาตรา 18.50) และการขยายระยะเวลาคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิที่เกี่ยวข้อง จาก 50 ปี เป็น 70 ปี (มาตรา 18.63) ล้วนเป็นมาตรการที่อยู่ในข้อตกลง TPP ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกินกว่าความตกลง TRIPS ที่ได้ทำไว้ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขเหล่านี้ได้มีการชะลอการบังคับใช้ใน CPTPP อย่างไม่มีกำหนดเพราะฉะนั้นประเด็นดังกล่าวนี้จะไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้การเข้าถึงยาลดลงหรือทำให้ราคายาเพิ่มขึ้น

1.6 รัฐบาลจะต้องยกเลิกการช่วยเหลือแก่รัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะช่วยให้ ค่าน้ำ ค่าไฟ แพงขึ้น ?

จริงอยู่ที่การเข้า CPTPP จะต้องมีกฎเกณฑ์ในเรื่องการดำเนินการเชิงพาณิชย์ในการขายหรือซื้อสินค้าและบริการของรัฐวิสาหกิจ เพื่อควบคุมไม่ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับอำนาจผูกขาดได้เปรียบเหนือกว่าเอกชนอื่น นอกเหนือจากปัจจัยเรื่องความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีข้อยกเว้นให้แก่การดำเนินกิจกรรมด้านบริการสาธารณะ โดยที่การปฏิบัติต่อวิสาหกิจที่เป็นการลงทุนที่ได้รับความคุ้มครองตามความตกลงนี้ ไม่ได้ขยับไปว่าการปฏิบัติต่อวิสาหกิจในตลาดที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการลงทุนของนักลงทุนในภาคีนั้นหรือของภาคีอื่น ๆ (มาตรา 17.4 ของข้อตกลง CPTPP) ซึ่งหมายความว่าในบริการกลุ่มที่มีความจำเป็นต่อประโยชน์ของประเทศจะยังคงได้รับการสนับสนุนจากรัฐต่อไปได้

ที่มา: ข้อบทความตกลง CPTPP จากกรมเจรจาการค้า, UPOV, WTO

